ARMÉNIEN

Դա կարող է վերաբերել ամենքին

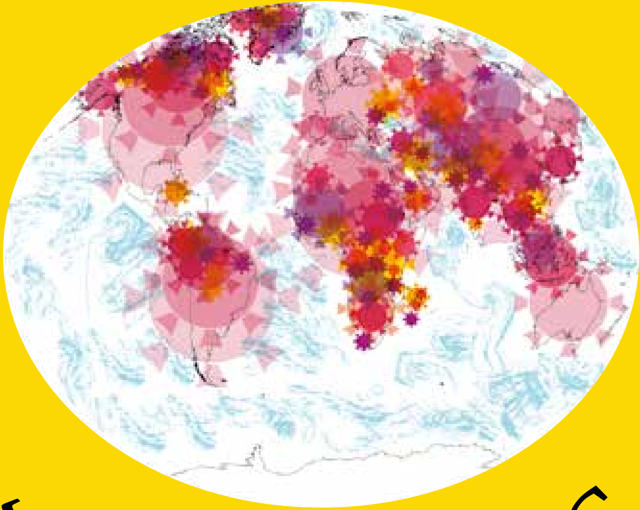

Հեպատիտ B և C…

… ու Մենք

Այս գրքույկը համատեղ աշխատանքի արդյունք է, որ կատարվել է «հասարակական» և «մասնագիտացված» խբերի կողմից Պրոմեթեյի, Իզերում Հեպատիտների ցանցի համակարգությամբ:

Խորին շնորհակալություն մասնակիցների՛ն

Abdalouhab, Abdelhakim, Aïcha, Alexandre, Anouch, Elisabeth, Fatima, Fitim, Iulia, Jaspal, Kanga, Lukoki-Lady, Magribe, Marie, Naadire, Narine, Orzhen, Paruire, Pratima, Rudi, Shadi, Shkumbim, Spartak, Taulant, Valon, Wajdi, Yeseda, Zinfira, ...

Աշխատանքային խմբի մասնագիտական կազմին և կազմակերպող կոմիտեին

Denise Bezet (IDE, le CATA LPA), Marc Brisson (coordinateur ODPS), Gaëlle Dubruc (coordinatrice COREVIH), Dr Bruno Froissart (HGE libéral), Nathalie Hannhart (psychologue de la prévention, Prométhée), Dr Marie-Noëlle Hilleret (PH, CHU Grenoble), Messaouda Ahdjila-Khellaf (animatrice socio-éducative, CADA le Cèdre), Elhadji M'Baye (sociologue, ORSPERE/Samdarra), Hélène Mollard (assistante, Prométhée), Nathalie Muller (IDE, CHU Grenoble),
Pascal Pourtau (coordinateur, CRIPS), Jonathan Quard (chargé de prévention, AIDES),
Saadia Safsaf (IDE, ODTI), Thierry Trilles (coordinateur AIDES) et Simon (élève IDE, ODTI).

Կամավոր և ADATE-ի ու EPU-ի թարգմանիչներին

Nerxhivane Elbasani, Maximilien Pofelski, Jessica Howkins, Fares Gueddah, Achot Akopian, Zrinka Radic, Juliette Lalanne, Vaclav Capek, Karine Maura, Irina Rafaelyan, Paolo Fonti, Angelo Lemma, Tatiana Badin, Battulga Enkhbayar, Rahim Ebrahim, Joanna Pofelski, Abinoan Siqueira, Aurora Tatu, Christina Moreva, Phongsub Montiya, Sercan Genc, Awad Al Suleiman.

Ինչպես նաև խբերի ղեկավարներին և այն կազմակերպություններին, որոնք մեզ բաց արեցին իրենց դռները:

Adoma, Assfam, CADA le Cèdre, Centre social les Essarts, MJC Abbaye.

AIDES ընկերակցությանը, վերատպագրման համար

Cyril Martin, Nicolas Charpentier, Anita Viossat, Franck Barbier, Muriel Briffault, Grégory Braz.

Coordination : Laurence Lionet/Justine Hornecker/Coralie Horlon

CONTACT Prométhée 04.76.24.90.37 promethee@mrsi.fr

2018

Ինչո՞ւ է պետք խոսել հեպատիտ B և C-ի մասին

Որովհետև դրանք հիվանդություններ են՝

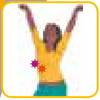

Որոնք նկատելի չեն . . . . .էջ 6

Որոնք հաճախակի են հանդիպում. . . . . .էջ 8

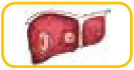

Որոնք կարող են լինել ծանր . . . . էջ 10

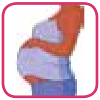

Որոնք կարող են փոխանցվել ուրիշին . . . էջ 12

Որոնցից կարելի է խուսափել. . . . .էջ 12

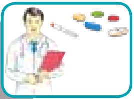

Որ կարել է բուժել. . . . . .էջ 22

Որ կարելի է ի ախտորոշել . . . . . էջ 24

Հեպատիտը լյարդի բորբոքում է

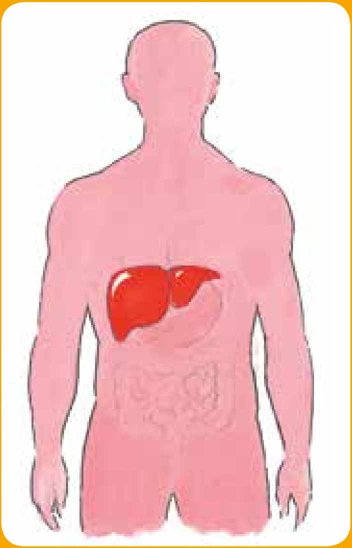

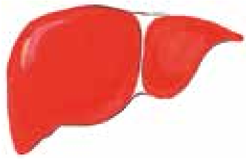

Նորմալ լյարդ

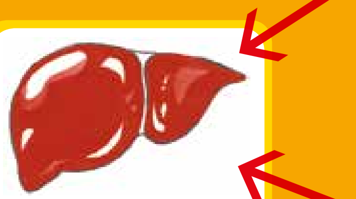

Բորբոքված լյարդը

Լյարդը կենսական օրգան է

Այն ծառայում է պահեստավորելու, ձևափոխելու, արտադրելու մասնիկներ, որոնք անհրաժեշտ են մարմնի գործունեության և թունավոր նյութերը վերացնելու համար

Հեպատիտը կարող է առաջանալ թունավորումից (սպիրտային նյութեր, դեղորայք, սնկեր...) կամ վիրուսից

Հեպատիտ B և C վիրուսային հեպատիտներ են, այսինքն՝ հարուցված վարակներից

Հեպատիտ B-ի վիրուս

Հեպատիտ C-ի վիրուս

Որո՞նք են հեպատիտ B և C-ի նշանները

Շատ հաճախ նշաններ չեն լինում

Մարդն իրեն հիվանդ չի զգում
Չգիտես, որ հիվանդ ես

Երբեմն վարակի սկզբնական շրջանում կարող է դեղնություն առաջ գալ, հոգնածություն, սրտխառնոց, ցավեր ու հոգնածությունը կարող է երկար տևել

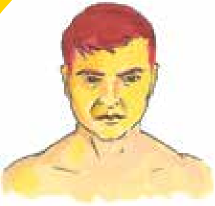

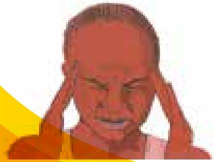

Միակ միջոցը իմանալու համար թե կա արդյոք հեպատիտ B և C ախտորոշումն է

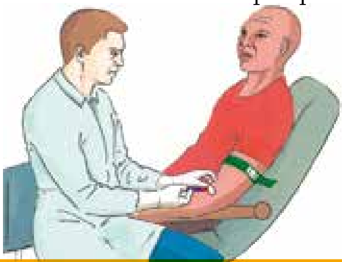

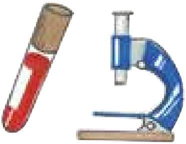

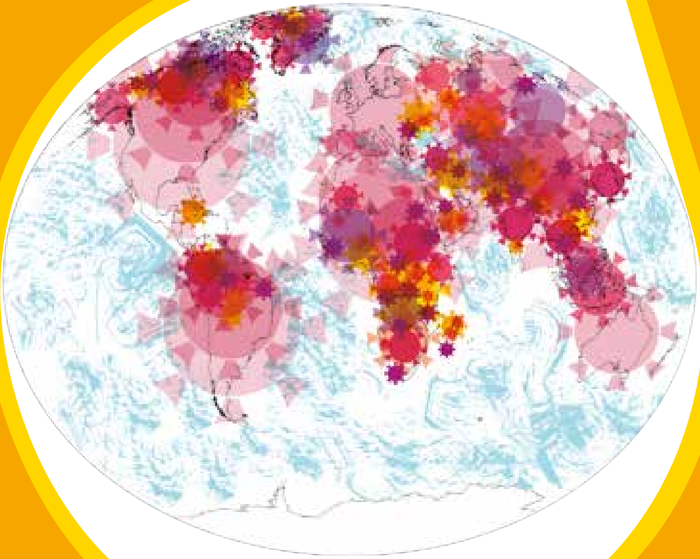

Հեպատիտ B և C հաճախակի հիվանդություններ են

Հեպատիտ B և C ունեցող մարդկանց մեծամասնությունն այն չգիտե

Աշխարհում ...

3-ից 1-ը շփման մեջ է եղել B կամ C վիրուսի հետ

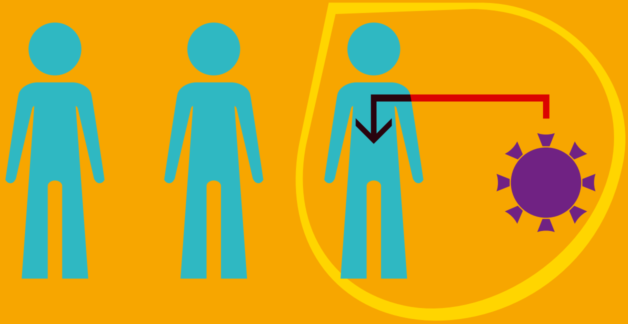

12-ից 1-ը ունի խրոնիկական հեպատիտ B կամ C

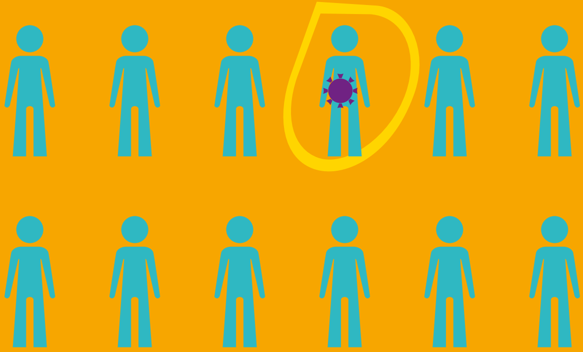

Հեպատիտ **B** ծա՞նր հիվանդություն է

Աշխարհում ...

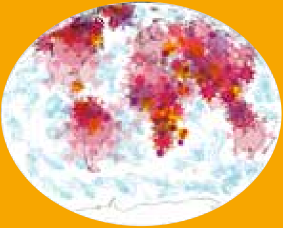

Շփում
վիրուսի հետ

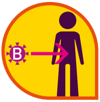

2 միլիարդ

10%

Խրոնիկական հեպատիտ՝ Վիրուսը մնում և շարունակում է բազմապատկվել լյարդում

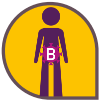

1%

Ծանթահար հեպատիտ՝ Վիրուսը ոչնչացնում է լյարդին

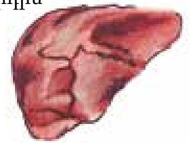

89%

Բուժում՝ Վիրուսը հեռացված է օրգանիզմից

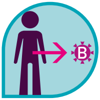

20-30 տարում նրա բազմացումն առանց բուժման

Ֆիբրոզ

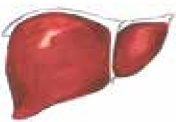

Ցիրրոզ (20 - 40%)

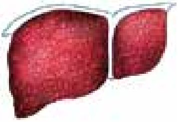

Քաղցկեղ

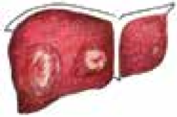

1 շաբաթ

80%

Տարեկան 600 000 մահ

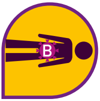

Եթե նույնիսկ բուժվել է, պետք է լինել բժշկի հսկողության տակ

Հեպատիտ C ծա՞նր հիվանդություն է

Աշխարհում ...

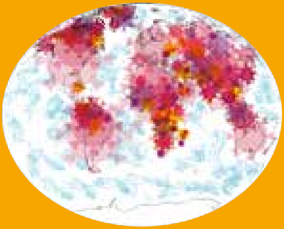

Շփում
վիրուսի հետ

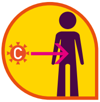

20 միլիոն

80%

Խրոնիկական
հեպատիտ՝ Վիրուսը
մնում և շարունակում է
բազմապատկվել լյարդում

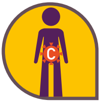

20%

Բուժում՝ Վիրուսը
հեռացված է օրգանիզմից

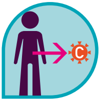

20-30 տարում նրա բազմացումն առանց բուժման

Ֆիբրոզ

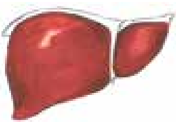

Ցիրրոզ
(20 - 40%)

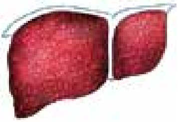

Քաղցկեղ

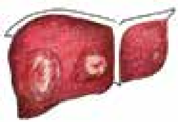

Տարեկան 350 000
մահ

Եթե նույնիսկ բուժվել է, պետք է լինել
բժշկի հսկողության տակ

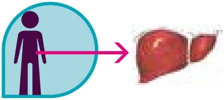

Հեպատիտ B և C-ն ինչպե՞ս են փոխանցվում

Մորից երեխային՝
հղիության ընթացքում

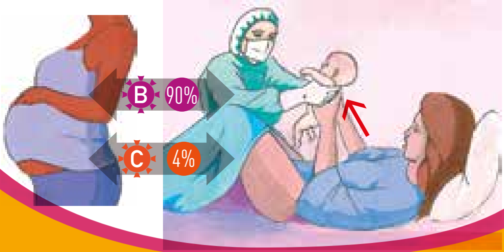

Ինչպե՞ս դրանից խուսափել

Պատվաստում անելով

B

Նորածինների, երեխաների, պատանիների և չափահասների համար հեպատիտ B-ի դեմ գոյություն ունի արդյունավետ ու անվտանգ մի պատվաստում:

Երբ պատվաստված ենք հեպատիտ B-ի դեմ դրանով հիվանդանալու կամ այն ուրիշին փոխանցելու ոչ մի ռիսկ չկա:

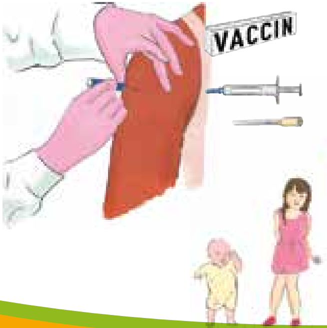

C

Հեպատիտ C-ի դեմ պատվաստում չկա

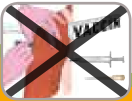

Երբ մայրն ունի հեպատիտ B ապա նորածնին կատարվում է հատուկ պաշտպանական պատվաստում՝ սերո-պատվաստում

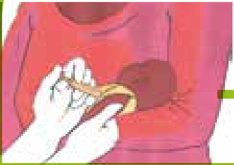

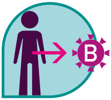

Հեպատիտ C-ի դեմ սերո-պատվաստում չկա, սակայն երեխային փոխանցվելու ռիսկը թույլ է

Որտե՞ղ կատարել պատվաստում:

- Բժշկի մոտ
- Անվճար պատվաստման կենտրոնում

Հեպատիտ B և C-ն ինչպե՞ս են փոխանցվում

B Առանց ապահովիչի (պրեզերվատիվի) վարակված անձի հետ սեռական հարաբերությունների միջոցով՝ սեռական անդամով, արքանով (հետանցքով), բերանով, տղամարդկանց և կանանց միջև, կամ նույն սեռին պատկանող մարդկանց միջև)

Կենակիցների թվի բազմապատկումը ավելացնում է վարակի ռիսկը

C C վիրուսը կարող է փոխանցվել սեռական հարաբերությունների ժամանակ երբ կա հպում արյան հետ (դաշտանի ժամանակ, բաց վերքի կամ փասվածքի ռիսկ պարունակող սեռական հարաբերությունների առկայության դեպքում)

Օգտագործելով կամ

- տղամարդու արտաքին ապահովիչ (պրեզերվատիվ)

- Կամ կանացի ներքին պրեզերվատիվ

և

- Ձեռնոց ձեռքերով ներթափանցելու համար

- Ատամների պաշտպանական լատեքսե քառակուսի, բերանային սեռական հարաբերության համար

- Քսուկներ,որ սահմանափակում են պրեզերվատիվի պատռվածքի և փասվածքների ռիսկը

Պրեզերվատիվը և ձեռնոցը փոխել յուրաքանչյուր սեռական պարտնյորի համար.

Եթե օգտագործվում են սեռական առարկաները, ապա դրանք մաքրել և օգտագործել պրեզերվատիվ.

Հեպատիտ **B** և **C**-ն ինչպե՞ս են փոխանցվում

Արյան միջոցով

Որոշ երկրներում, կամ Ֆրանսիայում մինչև 1992թ. բուժման ժամանակ՝ արյան փոխներարկման, խոշոր վիրահատության, վերակենդանացման, ոչ ստերիլ գործիքների օգտագործման ժամանակ

Արյան հետ շփման մեջ գտնվող անհատական օգտագործման առարկաների փոխօգտագործման միջոցով (Օրինակի համար ընտանիքում, անհատական բնակավայրում, բանտում, համավարձակալության դեպքում ...)

Օգտագործելով միանգամյա օգտագործման առարկաներ

Օգտագործելով անհատական օգտագործման առարկաներ

Արյան միջոցով

Փոխանակելով թմրադեղի գործածման սարքեր՝ սրսկիչ, բամբակ, ֆիլտր, գդալ, ձողիկ, թմրադեղի ծխամորճ ...

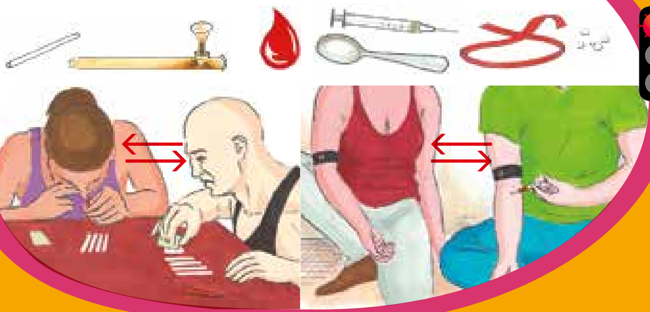

Դաջման (տատուիրովկա) պիրսինգի, սպիացման ժամանակ...արդեն օգտագործված առարկաներով՝ ասեղ, թանաք, զարդեղեն...

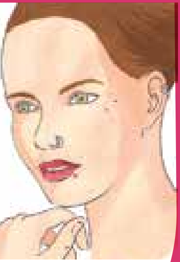

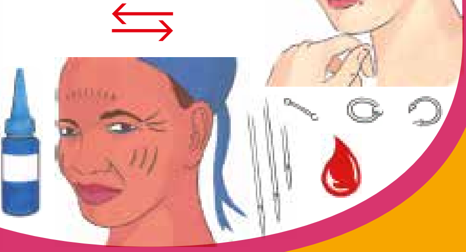

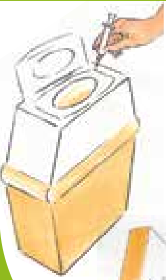

Եթե գործածում են
թմրանյութեր, օգտագործելով
նոր և անձնական սարքեր

Գնալով մասնագետի մոտ,
որ գործածում է ստերիլ սարքեր

Հեպատիտ **B** և **C**-ի փոխանցման ռիսկ չկա

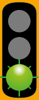

Շրջանում հեպատիտ B-ի փոխանցման շատ թույլ ռիսկ կա խորը համբույրի միջոցով:

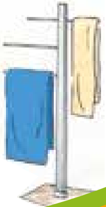

Իսկ եթե կա հեպատիտ **B** կամ **C**

Կան բուժման միջոցներ

Հեպատիտ B- ի համար վերջնական բուժում չկա, այլ կարելի է կասեցնել վիրուսի առաջխաղացումը. Դա թույլ է տալիս նորմալ ձևով ապրել:

Երբ մարդ հիվանդ է կարևոր է՝

- Չդադարեցնել բուժումը նշանակված ժամկետի ընթացքում
- Պարբերաբար հանդիպել բժշկին և կատարել վերաստուգիչ քննություններ
- Այդ մասին խոսել իր շրջապատում և անհրաժեշտության դեպքում դիմել օգնության

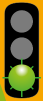

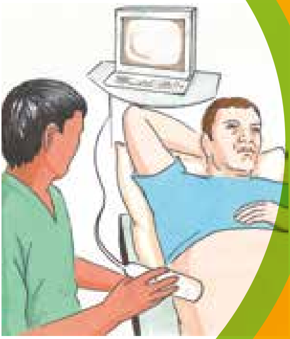

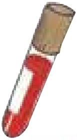

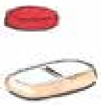

Հեպատիտ C-ի համար, օրական 1 կամ 2 հաբ / 8-ից 12 շաբաթվա ընթացքում, բոլորի համար մատչելի, անցանկալի քիչ հետևանքներով, թույլ է տալիս հիմնականում բուժել (Ծախսերն ստանձնում է Ֆրանսիայի բժշկական սոցիալական ապահովագրությունը)

Հնարավոր է նոր վարակ

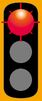

- Սահմանափակել սպիրտային խմիչքների, ծխախոտի գործածումը, խուսափել քաշի չափազանց ավելացումից, որոնք կարող են սրեցնել հիվանդությունը

Ինչպես իմանալ թե արդյոք հիվա՞նդ ենք հեպատիտ **B** և **C**-ով:

Կատարելով ախտորոշում

Դա վիրուսի առկայությունն հայտնաբերող հատուկ բժշկական քննություն է

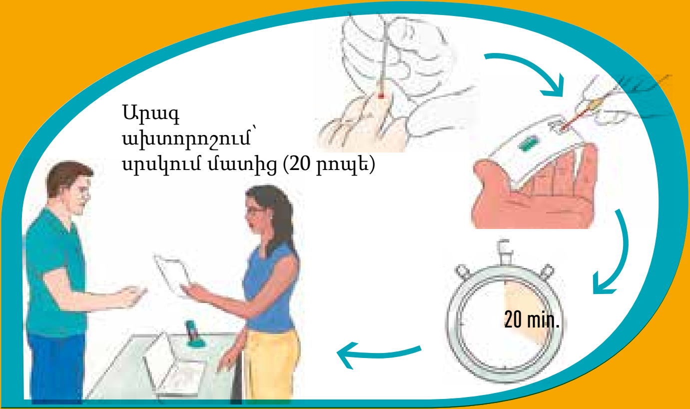

Եթե թեստը հայտնաբերում է հեպատիտ, ապա անհրաժեշտ է կատարել արյան անալիզ հաստատելու համար այդ արդյունքը:

Ե՞րբ կատարել հետազոտում

- արյան կամ սեռական սեկրեցների, արտաթորանքի հետ շփման ռիսկից 3 ամիս անց
- Խիստ տեղաճարակ ունեցող երկիր ճանապարհորդելու դեպքում, ծննդաբերություն ուժեղ համաճարակ ունեցող երկրում, բանտում, եթե մոտ ազգականներից մեկը վարակված է հեպատիտով
- Պարբերաբար, եթե ռիսկի է դիմվել կամ եթե կան կասկածներ

Որտե՞ղ կատարել ախտորոշում:

- բժշկի նշանակմամբ, լաբորատորիայում:
- Առանց դեղատոմսի, տեղեկատվության, հետազոտության և ախտորոշման կենտրոնում
- Որոշ ընկերակցություններում

Հետազոտման բացասական արդյունքը չի պաշտպանում հիվանդությունից: Վիրուսով հնարավոր է վարակվել ավելի ուշ, եթե դիմում են ռւսկի:

Հեպատիտ A:

Համախականությունը և ահացությունն աշխարհում

- 1,4 միլիոն դեպք / տարեկան
- 7 000 մահ/տարեկան

Ֆրանսիայում նոր դեպքերի քանակն ավելանում է

Որո՞նք են հեպատիտ A- ի նշանները

Հոգնածություն, ջերմություն, սրտխառնոց, փորլուծություն, ցավեր, ախորժակի կորուստ, դեղնախտ…

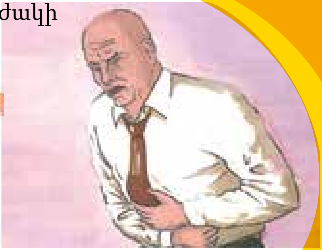

Որոշ դեպքերում անձնավորությունն իրեն հիվանդ չի զգում, սակայն վիրուսի փոխանցումը հնարավոր է

Կղկղանքից աղտոտված ջրի կամ սննդամթերքի սպառմամբ (շփումը բերանի և արտաթորանքի, կղկղանքի միջև):

Անպաշտպան սեռական հարաբերություններով, արտադրությունների առկայության դեպքում, նույնիսկ շատ փոքր քանակով և անզեն աչքով աննկատելի. «Անուլինգուս» կամ «ռիմմինգ», բայց նաև ֆելացիա (առնանդամի գրգռումը բերանով) անալ սեռական հարաբերությունից հետո, արդեն օգտագործված սեքս պարագաների կիրառումը…

Ծննդաբերության ժամանակ, երբ մայրը վիրուսի կրողն է

Իսկ եթե ունենք հեպատիտ A

Հեպատիտ A- ի համար բուժում չկա

Մի քանի շաբաթում վիրուսը 99% -ով վերացվում է օրգանիզմի կողմից

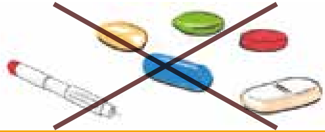

Հազվադեպ դեպքերում այն կարող է վերաճել լուրջ, ծանր ձևերի՝ շանթարձակ հեպատիտ, որն անհրաժեշտ է դարձնում լյարդի փոխպատվաստումը

Իսկ պատվաստվելուց հետո՞

Հակամարմինները պաշտպանում են նոր վարակից

Ինչպե՞ս խուսափել դրանից

Պատվաստումը հեպատիտ A- ի վիրուսից պաշտպանվելու լավագույն միջոցն է

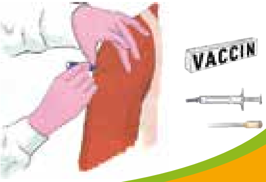

Ինչպե՞ս խուսափել դրանից

Օրական
բազմիցս անգամ
ձեռքերի լվացում

Հիգիենայի
պահպանումը
ուտելիքի
պատրաստման
ժամանակ

Խմելու
ջրի
սպառում

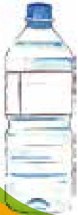

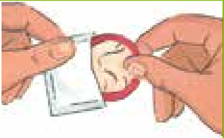

Սեռական հարաբերությունների
ժամանակ պաշտպանվել կանացի
ներքին պրեզերվատիվով
և տղամարդու արտաքին
պրեզերվատիվով, ատամների
պաշտպանական լատեքսե
քառակուսիներով, ձեռնոցներով

Օգտագործվող պարագաները փոխել
յուրաքանչյուր պարտնյորի համար

Եթե օգտագործվում են սեռական առարկաներ
ապա դրանք մաքրել և կիրառել
պրեզերվատիվ

Իսկ վիրուսային մյուս հեպատիտները՞

Դրանք ավելի հազվադեպ են ու ավելի պակաս վտանգավոր
Հնարավոր է միաժամանակ ունենալ բազմաթիվ հեպատիտներ, դա կավելացնի բարդությունների ռիսկը

	Հեպատիտ **D**
Աշխարհում հաճախականության և մահացու դեպքերը	Վարակվում են հեպատիտ B-ի հետ միաժամանակ կամ դրանից հետո D վիրուսը վերածվում է վիրուս B-ի ու բազմանում Կա 10 միլիոն խրոնիկ հիվանդ
Վիրուսի փոխանցումը 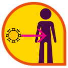	
Զարգացումը	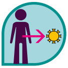 Առողջացում 20% Խրոնիկական հեպատիտ 80%
Բուժում 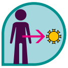	
Կանխում	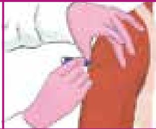 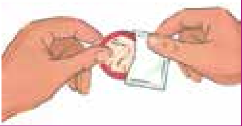

Հեպատիտ E

Տարեկան 20 միլիոն դեպք

Տարեկան 70 000 մահացու դեպք

Ֆրանսիայում շատ հազվադեպ է

Խոզի կամ եղջերուի վարակված մսով

Ոչ մաքուր ջրի և սննդամթերքի միջոցով

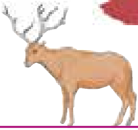
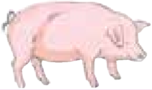

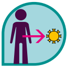
Առողջացում 99%

Սրընթաց հեպատիտ 1%

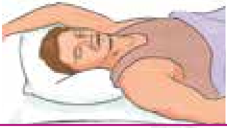

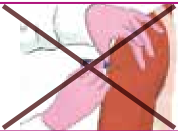

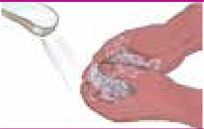

Ո՞ՒՄ ՀԵՏ ԿԱՊՆՎԵԼ

	Տեղեկություն / Կանխում	Ախտորոշում
Prométhée Réseau Hépatites 📞 04.76.24.90.37 St-Martin-d'Hères — GCS MRSI – 16, rue du Tour de l'eau		
Ընդհանուր բժիշկներ կամ այլ մասնագետներ (հեպատոգաստրոէնտերոլոգներ)		
AIDES Գտնել հերթապահ կետ և բնակավայրին մոտ գտնվող ախտորոշման կենտրոն www.aides.org		
Cegidd: բնակավայրին մոտ գտնվող ախտորոշման կենտրոն Տեղեկություններ www.sida-info-service.org 📞 0 800 840 800		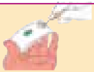
Hépatites Info Service 📞 0 800 845 800		
SOS Hépatites 📞 0 800 004 372		

Պատվաստում	Անվճար պահպանիչներ (պրեզերվատիվներ)	ՌԻՍԿԻ ՆՎԱԶԵՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ	Բուժում	Ունկնդրում, սատարում
	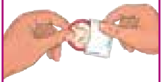			
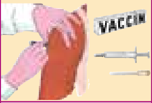				
	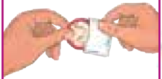			
				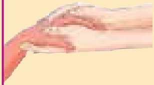

PROMETHEE

AIDES

Membre de la Coalition Internationale Sida

ars

Illustrations : Shadi Morshed – Graphisme : caracteristic.fr